

จุลสาร สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

พฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

รักชาติยอมสละแม่ ซิว
รักเกียรติจงเจตน์พิถี ซัพได้
รักราชมุ่งรักดี รวงบาท
รักศาสนารำดูเด็กไล่ เพื่อถือพระศาสนา

ประมวลพระราชประวัติฯ

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

นับตั้งแต่ทรงเริ่มศึกษาดนตรีไทยแล้ว ก็เกือบจะทรงเลิกฟังเพลงอื่นหมด ทรงหาแต่เพลงไทย แผ่นเสียงเพลงไทย มาทรงฟังในโอกาสต่างๆ ทรงศึกษา ‘ซอสามสาย’ จนเชี่ยวชาญ แม้เมื่อเรียนในชั้นสูงขึ้นไป งานด้านการเรียนมากขึ้น นักเรียนอื่นๆ ได้เลิกเรียนดนตรีไทยไปหมด แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังทรงเป็นพระองค์เดียวที่ไม่ยอมทิ้งการเรียนดนตรีไทยไว้ว่าต้องทรงตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ในราชกิจต่างๆ อยู่เนืองๆ ก็ยังทรงมีเวลาเสมอสำหรับ ‘ดนตรีไทย’ ที่ทรงรักและโปรดปรานเป็นพิเศษ

ต่อมาโรงเรียนได้เชิญวง ‘ครูเทพาประสิทธิ์ พาทย์โกศล และครูไพฑูรย์ กิตติวรรณ’ มาบรรเลง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มิได้ทรงถือพระองค์ ทรงแสดงความเคารพและเป็นกันเอง ต่อครูดนตรีไทยด้วย ดังจะเห็นได้ว่า บางครั้งครูไพฑูรย์จะปอกมะพร้าวไว้แบบต่างๆ ถวาย หรือนำห่อหมกมาแบ่งกันในวง ก็ทรงร่วมเสวยด้วย แม้เวลาเสด็จประพาสหัวหินก็ไปทรงดนตรีกับครูไพฑูรย์

ค) คำประพันธ์ไทย

ในด้านคำประพันธ์ไทยนั้น ทรงแสดงทั้งความ

สนพระทัย และพระปรีชาสามารถตั้งแต่สมัยทรงพระเยาว์ กล่าวคือ **ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔** (พระชันษา ๙ พรรษา) ทรงนิพนธ์บทกวีพยานี ๑๑ เป็น ส.ค.ส. ปีใหม่ ใจความว่า

“๑ สวัสดิ์ปีใหม่นี้ ขอให้มีความเจริญ
สบสุขสนุกเพลิน อายุยืนตลอดไป
๒ กิจการทุกทุกอย่าง จงสว่างและสุขไส
เจริญรุ่งเรืองไกล คิดสิ่งใดสมใจเทอญ”

ต่อมา **ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗** ทรงเป็นหัวแรงใหญ่ในการออกหนังสือโคลงกลอนที่ชื่อว่า ‘วรรณวลี’ ทรงนิพนธ์คำนำว่า ‘หนังสือเล่มนี้ เราจัดทำขึ้น มีความประสงค์จะเผยแพร่การแต่งกลอน เราทุกคนยอมรับกำลังของตนเองว่าเหมือนไก่อ่อนที่เพิ่งสอนบิน ยังไม่มีปีกกล้าขาแข็ง แต่เราก็คิดเสียว่า ถ้าไม่พยายามเสียแต่เบื้องต้น ก็ไม่มีทางที่จะทำให้ปีกกล้าขาแข็งได้ เพราะฉะนั้นจึงอาจมีข้อบกพร่องบางประการ ซึ่งยอมรับได้เป็นธรรมดา แต่ก็ขอให้ท่านผู้อ่านนึกเสียว่าเราได้เขียนขึ้นเพื่อเสริมสร้างวรรณกรรมของไทย ซึ่งริเริ่มขึ้นโดยวัยรุ่นที่มีความสนใจเป็นพิเศษ

ในหนังสือ ‘วรรณวลี’ นี้ จะเห็นได้ว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดการประพันธ์ไทย ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ และมีใ้ทรงประพันธ์จากความ

คิดฝันเท่านั้น หากยังแฉ่งบทรคติชีวิต แง่คิด ธรรมะ
ประกอบไว้ในบทกลอนที่ทรงไว้ด้วย ดังบทหนึ่งซึ่งชื่อเรื่อง
'บิดา' มีใจความว่า

"๑ อันบิดาเป็นผู้ให้กำเนิด
แสนประเสริฐเลี้ยงลูกจนเติบใหญ่
ทั้งเลี้ยงดูอบรมบ่มจิตใจ
เพื่อจะให้ลูกยาพาเจริญ
อันพระคุณท่านนั้นมากล้นเหลือ
ลูกที่เชื่อคำท่านนำสรรเสริญ
คุณบิดานั้นมีมากเหลือเกิน
ขอให้ท่านยิ่งเจริญทุกคืนวัน"

ครั้น ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ทรงนิพนธ์บท
ยอพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
ซึ่งมีชื่อว่า 'กษัตริยานุสรณ์' ทรงเริ่มประพันธ์ในวิชาการ
ประพันธ์ คำโคลงเรื่องของโคลง ในบทยอพระเกียรติพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์นี้
เกี่ยวเนื่องมาจากเรื่อง 'ไทยรบพม่า' มีโคลงตอนหนึ่ง ใจ
ความว่า :-

"๑ รักชาติยอมสละแม้ ชีวิต
รักเกียรติจงเจตน์พลี ชีวิตได้
รักราชมุ่งภักดี รongบาท
รักศาสนารากุศิกได้ เพื่อเกื้อพระศาสนา
๑ อันสยามเป็นบ้านเกิด เมืองนอน
ดุจดิตามารดร เปรียบได้
ยามตุรซตโมสร ทุกเมื่อ
ยามศึกทุกซียากไร้ ปลอดภัยนฤศวร ฯ"

สมเด็จพระบรมราชาธิบดี โปรดโคลงบทนี้มาก
ทรงพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ ม.ล.
พวงร้อย อภัยวงศ์ นำไปประพันธ์ทำนองเพื่อใช้เป็นบทเพลง
และให้ชื่อเพลงว่า 'ดุจดิตามารดร' ซึ่งร้องกันมาจนทุกวันนี้

๔) การประพันธ์บทเพลงไทย

เบื้องหลังการประพันธ์บทเพลงไทย ริเริ่มจาก
พระราชดำริสร้างสรรคในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารีก็คือ ในครั้งหนึ่งเสด็จทรงดนตรีไทยที่
มหาวิทยาลัย ครั้นถึงเวลาที่จะทรงขับร้องเพลง
พอทรงเลือกเพลงใดก็มีคนอื่นร้องไปแล้วทั้งสิ้น จึงทรง
มีพระดำริจะแต่งเพลงเอง ในชวงนั้นทรงศึกษาชั้นมัธยม
ศึกษาตอนต้น กำลังสนพระทัยเพลงลูกทุ่ง กอปรกับ
โปรดทำอาหารคือส้มตำ จึงได้ทรงนำบทเพลง ส้มตำ
ประกอบ นำคำราชาทำส้มตำมาแต่งให้คล้องจองกัน แล้ว
ใส่ทำนองลูกทุ่งลงไป เป็นทำนองที่เคยทรงได้ยินจากนิสิต
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ ของสมัยนั้น ได้ทรง
นำบทเพลง 'ส้มตำ' ให้วงดนตรี อ.ส. เสน่ จึงเกิดเพลง 'ส้มตำ'
ของพระองค์เองขึ้นมา

(อ่านต่อฉบับหน้า)

ส้มตำ

ส้มตำไม่มีรสเผ็ด	ถึงอาหารอร่อย
คือส้มตำกินน้อย	พริกก็แซ่บจัง
วิธีการก็ง่าย	กระดูกไก่ต้องมี
มันเป็นเนื้อ	ก็ทุบเอาเนื้อหยาบ
ไปซื้อมะละกอ	มาตำพอเหมาะเหมาะ
สับสับทุบทุบเจาะ	ไม่ต้องงมงาย
คำที่รักกับกระดูกไก่	ก็ทุบเอาเนื้อมาตำ
มะนาวหั่นๆ ทุบๆ ทุบ	ให้ตำกับปริก
เพราะสีให้เป็นพริก	ใส่มะละกอที่ไป
ซื้อปลาซีกมีโค	ทุบแห้งๆ ของดี
มะเขือเทศหั่นเป็น	ยัดใส่ปาก ก็ดี
เสิร์ฟสรรพแล้ว	บอกอภรรยา
กินกับข้าวเหนียว	เป็นของดีให้รู้
รสหอมอ่อนๆ	หากดีกับใน
รสตำราๆ	ส้มตำลาว เอาจารวม
ดูจากน้ำแกงอืดๆ	ระวังรสจะจืด
ขอแถมอีกนิด	แล้วจะอร่อยให้ใหญ่
ไต่ข้อมือเป็มือ	อร่อยแม่จริงใจ

ข่าวสมาชิก

□ สอนพฤกษศาสตร์โรงเรียนใน ๑. หนองคาย

ในระหว่างเดือนสิงหาคมและกันยายนที่ผ่านมาทางคณะเจ้าหน้าที่จากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ได้เดินทางไปเยี่ยมชมการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และแนะนำการค้นคว้าข้อมูลพรรณไม้จากเอกสารเพื่อใช้ในการทำป้ายข้อมูลพืช ให้แก่โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนในจังหวัดหนองคาย ซึ่งขณะนี้หลายโรงเรียนได้ทำการสำรวจพรรณไม้ในบริเวณโรงเรียน และจัดทำป้ายข้อมูลพืชกันบ้างแล้ว แต่ยังเป็นป้ายที่ไม่สมบูรณ์ บางโรงเรียนก็ได้ทำป้ายสมบูรณ์ไปแล้วบางส่วน และโรงเรียนบางแห่งก็แจ้งว่า ได้หาข้อมูลเพิ่มเติมจากจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนด้วย

□ สมาชิกใหม่ ๑.สุพรรณบุรี

วันที่ 5 กันยายน 2539 เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ได้เดินทางไปโรงเรียนบ้านดอนโพ อ. เมือง ๑. สุพรรณบุรี เพื่อเยี่ยมชมผลการดำเนินการจัดทำป้ายข้อมูลพืช และแนะนำการศึกษาพรรณไม้ให้แก่อาจารย์ใหญ่และอาจารย์ที่รับผิดชอบ ซึ่งทางโรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำสวนไม้ประดับและสวนสมุนไพรไว้ส่วนหนึ่ง จากนั้นได้เดินทางไปเยี่ยมชมโรงเรียนบ้านหนองกระตี่ อ. สองพี่น้อง ๑. สุพรรณบุรี ซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ เพื่อแนะนำการสำรวจพรรณไม้ จัดทำทะเบียนพรรณไม้ที่มีในโรงเรียน

□ โรงเรียนศรีน้ำคำศึกษา อ. ม่วงสามสิบ ๑. อุบลราชธานี

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนศรีน้ำคำศึกษา ได้ส่งข่าวมายังโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ว่าจากการที่โรงเรียนได้นำงานการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนส่งเข้าประกวดชิงรางวัล “โครงการนิลสัน อิงค์เอิร์ธ สถานใจเด็กไทย” โดยได้ตั้งชื่อโครงการว่า “โครงการอนุรักษ์ธรรมชาติสู่สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน” ซึ่งได้ทำการตัดสินใจรอบคัดเลือกไปแล้วนั้น “โครงการอนุรักษ์ธรรมชาติสู่สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน” ของโรงเรียนศรีน้ำคำ ติดอันดับ 1 ใน 10 จากที่ส่งเข้าประกวดทั้งสิ้น 60 โครงการทั่วประเทศ และรอบรอบตัดสิน ซึ่งชนะเลิศในวันที่ 15 พ.ย. นี้ ทางกองข่าวจุลสารฯ จะได้ติดตามข่าวมาลงให้สมาชิกได้

■ นักเรียนโรงเรียนบ้านดงบังกำลังช่วยกันค้นข้อมูลพรรณไม้เพื่อจัดทำแผ่นป้ายข้อมูลซึ่งทุกคนต่างให้ความช่วยเหลือกันเป็นอันดี

■ เจ้าหน้าที่จากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ได้ไปทำการฝึกการค้นข้อมูลพรรณไม้เพื่อจัดทำป้ายข้อมูลให้กับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 จากโรงเรียนโพธิ์กลางาม อ.ท่าบ่อ ๑. หนองคาย จำนวน 20 คน

□ โรงเรียนลับแลศรีวิทยา อ.ลับแล ๑. อุตรดิตถ์

ประธานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ได้ไปเยี่ยมโรงเรียนลับแลศรีวิทยา ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนได้อย่างดี และกลุ่มชมรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ก็ได้จัดทำห้องพิพิธภัณฑ์พืชขึ้นเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าทางพฤกษศาสตร์ของทางโรงเรียน

เทคโนโลยีชีวภาพของประเทศไทยในปัจจุบัน(6)

เขียนเรียงโดย ปิยวันฎ์ ปริญญาพจน

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชนั้น นอกจากจะใช้ขยายพันธุ์พืช สร้างพืชปลอดโรคฯลฯ ยังเป็นพื้นฐานของการปรับปรุงพันธุ์พืช เพราะพืชที่ได้จากการปรับปรุงพันธุ์พืชนั้นมักมีปัญหาในการผสมพันธุ์กันเอง ประการแรกคือ อาจเกิดการกลายพันธุ์ต่อไปได้ ประการที่สองตัวของพืชนั้นไม่มีความสามารถสร้างเซลล์สืบพันธุ์ที่สมบูรณ์ พอที่จะผสมพันธุ์ให้เกิดเป็นต้นพันธุ์ใหม่ได้ โดยเหตุผลนี้จึงทำให้การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช เข้ามามีบทบาทในการขยายพันธุ์พืชที่เราปรับปรุงใหม่ขึ้นมาในทันที เพราะในทางทฤษฎีนั้นการขยายพันธุ์พืชโดยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชจะไม่กลายพันธุ์ ซึ่งอ้างอิงจากจุลสารฉบับที่แล้ว ได้กล่าวถึงความผันแปร หรือการกลายพันธุ์มาบ้างแล้ว

การปรับปรุงพันธุ์พืชนั้นมีหลายวิธี อันที่จริงนั้นการวิวัฒนาการก็เป็นการปรับปรุงพันธุ์พืชอย่างหนึ่งหรือแม้แต่สิ่งมีชีวิตชนิดอื่นโดยธรรมชาติอยู่แล้ว สิ่งมีชีวิตทุกชนิดถูกคัดเลือกโดยธรรมชาติ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้สิ่งมีชีวิตปรับตัวเพื่อที่จะอยู่รอด ต่อมามนุษย์นั้นรอให้พืชพรรณที่เป็นอาหารหรือสิ่งมีชีวิตที่เป็นประโยชน์กับตัวมนุษย์เองไม่ไหว จึงมีการศึกษาค้นคว้าจนทราบว่า

โดยที่จริงแล้ว สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ล้วนมีความซับซ้อนที่นำศึกษาจึงมีการนำพืชพรรณมาผสมพันธุ์กัน การนำแมลงหรือลักษณะต่างๆ มาผสมพันธุ์กันทำให้เกิดพันธุ์ใหม่ๆ อะไรเล่าเป็นสิ่งที่ควบคุม บังคับให้แสดงลักษณะต่างๆ เช่น ทำไมดอกทานตะวันต้องมีสีเหลือง ทำไมดอกทานตะวันไม่มีสีแดง โดยธรรมชาติ ทำไมเงาะถึงผสมพันธุ์กับทุเรียนไม่ได้แล้วทำไมเงาะถึงเปรี้ยวบ้างหวานบ้าง บางพันธุ์เนื้อติดเมล็ด ทำให้รับประทานไม่อร่อย ทำไมแมวถึงมีหลายสี ทำไมคนจึงมีผมสีต่างกัน ทำไมลิงถึงคล้ายคน แล้วทำไมปลาบางชนิดอาศัยอยู่ในน้ำจืด บางชนิดอาศัยอยู่ในน้ำเค็ม นั้นเป็นข้อสงสัยของมนุษย์ที่อยากรู้อยากเห็นอยู่ตลอดเวลา

ลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏออกมาไม่เหมือนกันนั้นนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้ จนในที่สุดทำให้เรารู้จักคำว่า **สารพันธุกรรม** หรือ DNA หรือ ยีน เรายังไม่กล่าวถึงสิ่งที่ว่านี้ จนกว่าจะทำความคุ้นเคยให้ notions เข้าใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะสารพันธุกรรมอยู่กับเราตลอดเวลา และจะถ่ายทอดไปสู่ลูกหลานได้ด้วย

(พบกันใหม่ฉบับหน้า)

อาหารจากเต็ด

เมี่ยงกระท้อน

อาหารจานเด็ดฉบับนี้ขอแนะนำอาหารว่างตำรับท่านผู้หญิงอังกฤษ บุญยัษฐิติ มาลงให้ท่านผู้อ่านได้ลองทำรับประทานกันคือ **เมี่ยงกระท้อน** ชื่อออกจะแปลก แต่วิธีการทำนั้นไม่ยาก เสามาดูกันเลยนะคะว่าเมี่ยงกระท้อนนั้นทำกันอย่างไร

- เครื่องปรุง**
- หมูบด 1/2 ถ้วย
 - เนื้อกระท้อนซอย 1 1/2 ถ้วย
 - กุ้งแห้งป่น 1/4 ถ้วย
 - น้ำปลา 1 ช้อนโต๊ะ
 - น้ำตาลปีป 3 ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ รวนหมูพอสุก ใส่กระท้อนที่ซอยย่อยแล้วนำไปคั้นน้ำเกลือ บีบให้แห้ง ใส่ลงผัดกับหมู ใส่น้ำตาล น้ำ

ตำรับท่านผู้หญิงอังกฤษ บุญยัษฐิติ

ปลา น้ำส้มมะขาม ผัดให้ทั่ว ใส่กุ้งแห้งป่น ชิมรสตามชอบ โรยถั่วลิสงป่นและพริกไทยป่น ผัดให้เข้ากัน รับประทานกับข้าวตัง หรือข้าวเกรียบทอด (ถั่วลิสงคั่วป่นจะใส่หรือไม่ใส่ก็ได้ แล้วแต่ชอบ)

อ้างอิง : ท่านผู้หญิงอังกฤษ บุญยัษฐิติ ที่ระลึกเนื่องในวาระ ฉายุครบ 5 รอบ, พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ, อมรโปรดักส์

กรรณิการ์

กรรณิการ์ มีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษว่า Night Blooming Jasmine ทั้งนี้ก็เพราะดอกจะบานในเวลาพลบค่ำและมีกลิ่นหอมมากกว่ากลางวัน ส่วนในภาษาสันสกฤตรู้จักกันในนามของ "เสมาลิกา" ชาวดัตช์คนหนึ่งชื่อ J.H. Linschoteu ซึ่งตระเวนไปทางโปรตุเกส อินเดีย เมื่อสามร้อยปีมาแล้วได้บันทึกการเดินทางไว้ในหนังสือของเขาถึงต้นกรรณิการ์ และเรียกว่า "The sad tree (ต้นเศร้า)" ที่เรียกเช่นนี้ เพราะเขาเห็นว่าดอกไม้บานเฉพาะกลางคืนพอพระอาทิตย์ขึ้นดอกก็จะเหี่ยว ร่วงหลุดไป ลักษณะเช่นนี้จึงดูน่าเศร้า

มีตำนานของอินเดียเล่ากันว่า มีชายผู้หนึ่งชื่อ ปาริสาติโก มีลูกสาวแสนสวยอยู่คนหนึ่งพระอาทิตย์มีความพอใจ เมื่อเกี่ยวพาราสิอยู่เสมอ จนหล่อนหลงไหล พอใจรักใคร่ ต่อมาพระอาทิตย์ทอดทิ้งไปรักหญิงอื่น หล่อนมีความเศร้าเสียใจมาก และตรอมใจตายไปในที่สุด เมื่อสว่างถูกเผาไฟไป ก็มีต้นไม้งอกขึ้นมาจากกองขี้เถ้าของนางต้นหนึ่ง ดอกของต้นไม้ต้นนี้จะบานเฉพาะกลางคืนเท่านั้น ส่วนกลางวัน เมื่อพระอาทิตย์ขึ้น กลีบของมันจะเหี่ยวหุบ ร่วงหล่นไม่ยอมอยู่รับแสงอาทิตย์เลย ต้นไม้ต้นนี้แหละที่เป็นต้นตระกูลของต้นกรรณิการ์

ข้อมูลทางพฤกษศาสตร์

ชื่อพื้นเมือง	กรรณิการ์ กณิการ์ กรณิการ์ (ภาคกลาง)
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Nyctanthes arbor-tristis</i> L.
วงศ์	Oleaceae
ชื่อสามัญ	Night Blooming Jasmine
ลักษณะ	ไม้ต้น สูงได้ถึง 15 เมตร

กิ่งเป็นรูปสี่เหลี่ยม เปลือกหยาบ ใบ ใบเดี่ยวออกตรงข้ามรูปไข่ ปลายเรียวแหลม โคนมน ขอบเรียบหรือจักห่างๆ ผิวใบสาก ดอก ดอกช่อออกตามซอกใบ และปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปประมง โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด สีส้ม ปลายแยกเป็น 5-8 กลีบ ขอบกลีบจัก หรือเว้า เกสรเพศผู้ 2 อัน ผล ผลกลมแบนปลายมีติ่งแหลม เมื่อแก่แตก 2 ซีกมีเมล็ดซีกละ 1 เมล็ด ดอก ออกระหว่างเดือนสิงหาคม - พฤศจิกายน

ขยายพันธุ์ เมล็ด ปักชำ ตอนกิ่ง

"คิ้วนาง"

อ้างอิง

1. ส. พลายน้อย. 2515 พฤกษนิยาย พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา
2. คนิดา เระกุล. 2536 ไม้ดอกไม้ประดับเมืองไทย พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการพิมพ์

เก็บมาเล่า

เก็บมาเล่าฉบับนี้เป็นเรื่องราวสืบเนื่องมาจากจุลสารฯ ฉบับที่ 5 ได้ลงข้อมูลต้นซีเหล็กไป หลังจากนั้นท่านอาจารย์ จิรายุพิน จันทรประสงค์ ได้กรุณาส่งข้อมูลประโยชน์ของ ต้นซีเหล็ก ที่ได้ไปพบมาด้วยตนเองจากต่างแดน (แคว้นสิบสองปันนาทางตอนใต้ของประเทศจีน) น้องๆ จะได้ทราบ ถึงคุณประโยชน์จากต้นซีเหล็กเพิ่มมากขึ้น และคงจะอยากปลูกต้นซีเหล็กไว้ที่บ้านของน้องๆ เองบ้างก็เป็นได้ อาจารย์ ท่านได้เขียนเล่าเรื่องของต้นซีเหล็กมาให้ทราบก็จะขอคัดลอก มาให้อ่านกันเลย

เคยไปดูงานที่คุณหมิงและมีโอกาสเดินทาง ลงไปทางใต้ถึงสิบสองปันนา ได้พบว่าที่นั่นปลูก ต้นซีเหล็กไว้ทุกบ้าน ขนาดของต้นใหญ่เท่าๆ กับ ที่ในอดีตปลูกไว้ริมถนนทางไปอ. แม่แตง (จ. เชียงใหม่) แต่ปัจจุบันตัดไปหมดแล้ว เนื่องจากขยาย ถนน ที่นั่นคนพื้นเมืองเรียก “ต้นซีเล็ก” ต้นไม้นี้ เขาให้ความสำคัญอย่างมาก เพราะมีประโยชน์ อย่างยิ่ง เนื่องจากสิบสองปันนาอาจจะไม่มีไฟฟ้า ไปไม่ทั่วถึง แก๊สเพื่อการหุงต้ม และให้ความอบอุ่นยิ่งไม่มี เราล่าหลังกว่าประเทศไทยมาก สิ่ง ที่เห็นคือตอของต้นซีเหล็กสูงสัก 1.50 เมตร แล้ว ปลดรอยให้แตกกิ่งใหม่ ซึ่งกิ่งนั้นก็ตั้งขึ้น เขาจะตัด กิ่งที่แตกใหม่มาทำฟืนเพื่อหุงต้ม และหมักน้าว

ก็คงไว้ฝังไฟ ในอดีตหลายสิบปีเราก็คงใช้ แต่ เด็กรุ่นใหม่ก็อาจจะไม่เคยเห็นแล้ว

ประโยชน์อีกประการหนึ่ง ที่ประสบกับตัวเอง คือ เห็นต้นไม้เหล่านี้ขึ้นในบริเวณลำลูกกา ลำ- เกอหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี (ผู้เขียนเรียง) ตั้งแต่ แถบคลอง 3 เป็นต้นไป บางแห่งไม่มีต้นไม้ขึ้น เนื่องจากเป็นดินเปรี้ยวจัด มีต้นไม้บางชนิดที่ ขึ้นตามที่ริมคลอง ได้มีการนำมาปลูกในดินที่ เป็นนาแต่ไม่ได้ทำแล้วและเป็นทีโล่ง สัก 10 ปีต่อ มา ที่นาเหล่านั้นมีต้นซีเหล็กขึ้นเต็มไปหมด เนื่องจากเมล็ดที่ร่วงมากก็ขึ้นด้วย ทำให้ดินเหล่านั้นมี ต้นไม้ปกคลุม ระยะเวลาที่พื้นดินเปรี้ยวอาจจะ เป็นดินที่ดีขึ้น ไม่ได้ยืนยัน เพราะไม่มีความรู้ทาง ปฐพีวิทยา แต่ต้นไม้ที่มีในดินที่เคยโล่งแจ้ง ก็น่า จะดีกว่าไม่มี :

จากเรื่องราวที่ท่านอาจารย์ได้กรุณาเขียนมาเล่าให้ พวกเราได้รับทราบถึงประโยชน์ของต้นซีเหล็กในอีกแง่มุมหนึ่ง ซึ่งบางคนอาจยังไม่ทราบเลย นับว่าต้นซีเหล็กนี้เป็นไม้ที่มี ประโยชน์มากมายจริงๆ ต้องขอขอบคุณอาจารย์จิรายุพิน จันทรประสงค์ ไว้ ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าในอนาคต ต่อๆ ไปท่านอาจารย์ จะกรุณาให้ข้อมูลข่าวสารดีๆ อย่างนี้ กับทางจุลสารฯ อีก

และหากท่านใดประสงค์จะเผยแพร่บทความเกี่ยวกับ ประโยชน์ที่ได้จากพืชพรรณต่างๆ ก็ขอเชิญส่งเข้ามาได้ เพื่อที่สมาชิกของเราจะได้รับความรู้ในเรื่องของพืชพรรณ เพิ่มมากยิ่งขึ้น

สวัสดิสมาชิกทุกท่าน ถึงฉบับนี้จุลสารของเราก็ได้ดำเนินมาเป็นเวลา 1 ปีแล้ว เป็น 1 ปีแรก ที่เราภูมิใจที่ได้เสนอ สารประโยชน์ ในทางพฤกษ ศาสตร์ อย่างที่ได้ตั้งเป้าหมาย ไว้แต่แรก ถึงแม้ว่าเราจะเป็นน้องใหม่ในห้องสมุด แต่ก็ ภูมิใจ ที่ได้ทำหน้าที่เป็นสื่อระ หวัง สมาชิกสวนพฤกษศาสตร์

โรงเรียนทุกท่าน ได้รู้ข่าวคราว ของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน เรา หวังว่าชมรมสวนพฤกษศาสตร์ โรงเรียนจะเติบโตขึ้นทุกท้องถิ่น เพื่อจุดประกายความคิดในการ อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชและปลูกฝัง ให้เยาวชนได้มีความรู้ มีความ เข้าใจถึงการสงวน และรักษา ทรัพยากรของชาติเพื่อประโยชน์ ของทุกๆ คนต่อไป

ปัจจุบันการศึกษาการอ่านภาษาไทยจากในห้องเรียนในห้องสมุดทำให้ทราบวาทกรรมของชาวไทย ท่านสามารถถ่ายทอดประวัติศาสตร์ หรือเหตุการณ์ในช่วงนั้นๆ ได้อย่างดี น่าประทับใจมากที่สุด ถือได้ว่าวาทกรรมไทยเป็นภูมิปัญญาของชาติไทยที่สำคัญ เรื่องราวต่างๆ มีการบันทึกถ่ายทอดเป็นภาษาที่สละสลวย เป็นภาพ เป็นโคลง ฉันท์ หรือกลอน ซึ่งถ่ายทอดการจำและมีความไพเราะและยังได้ใจความชัดเจนสะท้อนถึงเรื่องราวที่จะถ่ายทอดเป็นอย่างดีในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ วัฒนธรรม ศิลปะ ศาสนา ภูมิศาสตร์ ความเป็นอยู่ในสังคม ในชีวิตประจำวัน ฯลฯ ได้ชัดเจน

พจนานุกรมศัพท์ฉบับนี้ จะขอเสนอผลงานประพันธ์บางตอนของบรมครูสุนทรภู่ จากนิราศสุพรรณ โดยในบทที่คัดมานี้มีเรื่องราวของต้นไม้ชนิดหนึ่ง ซึ่งท่านบรรยายเป็นโคลงสี่สุภาพ เมื่ออ่านแล้วทำให้รู้จักพันธุ์ไม้ชนิดนี้มากขึ้น ผู้อ่านคงเคยได้ยินชื่อ **ลำโพง** ซึ่งไม่ใช่ต้นไม้ในจังหวัดสมุทรปราการแต่เป็นชื่อต้นไม้ และตำบลลำโพงอาจจะได้ชื่อมาจากที่ตรงนั้นเคยมีต้นลำโพงอยู่มากก็เป็นได้ ตัวผู้เขียนเองเคยเห็นผลลำโพงแล้ว

มารู้จักลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของต้นลำโพงกันสักนิด ลำโพงเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ผลโต ใบ มีดอกเล็ก ๆ สีแดง ดอกออกรวมเป็นช่อใหญ่ ๆ ในช่วงฤดูหนาวถึงปีใหม่ ผลเป็นรูปโตเหมือนกระเพาะไก่ขนาดใหญ่ออกรวมเป็นพวงห้อยลง พอผลแก่จัดจะแตกตามรอยประสาน ภายในมีเมล็ดติดข้างใน เนื้อไม้นำมาทำเครื่องเรือน **ประโยชน์ทางสมุนไพร** ใบใช้เป็นยาระบาย ผลเป็นยาสมานท้องแก้โรคไตได้ ในนิราศสุพรรณของท่านสุนทรภู่ ได้กล่าวถึงกลิ่นของดอกลำโพงไว้อย่างชัดเจนดังนี้

รินรินกลิ่นเฟื่องฟุ้ง

คลุ้งโขลง

ปานดอกสร้อยโรง
เหล่าลูกผูกเรือโขลง
เหม็นเช่นเหม็น ชื่ออ้าง

รวงค่าง
ลากวัง จรุงแอ
อีกล้ำ ลำโพง ฯ

กลิ่นของดอกสร้อยโรงคงเหม็นมากจนถึงกับวังอ่าวกันเลยทีเดียว แม้แต่ที่คุ้นจำลอง พังคล้าย ได้เขียนถึงกลิ่นดอกสร้อยโรงว่า “กลิ่นสุนัขหลง” (ในหนังสือพรรณไม้ในสวนป่า สิริกิติ์ จังหวัดราชบุรี) จะเห็นว่าสุนทรภู่ถ่ายทอดกลิ่นดอกสร้อยโรงได้เห็นภาพเลยทีเดียว ในความหมายดอกสร้อยโรงเปรียบกับผู้หญิงที่ประพฤติตัวไม่ดีเสียหาย ขาวโซ่ง ซึ่งเหม็นเหมือนกลิ่นดอกสร้อยโรง ผู้เขียนเป็นผู้หนึ่งที่ไม่อยากได้กลิ่นดอกสร้อยโรงช่วงฤดูหนาวถึงปีใหม่เลย

สมาชิกท่านใด จะฝากฝีมือด้านบทกลอนลงคอลัมน์นี้ หรือมีข้อคิดเห็นใดๆ ก็ส่งจดหมายมาแนะนำกันมาได้ค่ะ เรามีของเล็กๆ น้อยๆ มอบเป็นกำลังใจแก่ผู้ที่มีผลงานลงในคอลัมน์พจนานุกรมศัพท์ฉบับนี้ทุกคนค่ะ

เขียนเรื่องโดย กชกร เดชาภิไพศาล

ขอขอบคุณ ท่าน รศ. วิไล ทรัพย์ดี ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและไม่ตำหนิ

ผลสดของลำโพง

ที่ปรึกษาทางวิชาการ : ส.ฉัตร ประสิทธิ์ วานานนท์, ผศ. อธิวัฒน์ อภิประสงค์, ศ. ไพฑูริย์ เสือทองสง่า, ผศ.ชวชาญภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่ปรึกษาฝ่ายอำนวยการและฝ่ายเทคนิค : คุณ อธิมาพร นิลทองพรรณ, คุณ สมศักดิ์ นิยมเกิด, คุณ เอกวุฒิ อสุธาตามย์, คุณ อธิวัฒน์ วุฒิกุล, คุณสุนทรวิทย์ อธิธา
ผลิตที่ : ฝ่ายผลิตสื่อฯ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระรัตนดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303

วุ้นที่มีรางวัล

วุ้นที่มีรางวัลฉบับนี้ก็มาพบกันอีกเช่นเคยนะครับ ฉบับที่แล้วพี่เต้ได้ทานผักน้ำพริกจากคำแนะนำของน้องๆ มากมายชนิดทานถึงปีหน้าก็ยังไม่ครบเลย สมาชิกฯ ได้ส่งคำตอบมากันมากจริงๆ ชอบคุณทุกคนเลยครับ ส่วนของรางวัล เราก็จะทำการส่งให้ผู้โชคดีทุกท่าน รอรับกันได้

คราวนี้พี่มีคำถามมาให้น้องๆ ได้ค้นคว้าหาคำตอบส่งมาร่วมสนุกอีกแล้ว และก็มีรายการพิเศษมาให้ฝึกฝีมือก่อน เพราะคราวต่อไปเราจะมีปัญหามาพร้อมกับการแสดงความสามารถในการวาดภาพของน้องๆ อย่าเพิ่งตกใจครับ ไม่ยากเลยเพียงแต่น้องๆ คัดลอกภาพที่พี่ให้มานี้ ทำการระบายสีให้สวยงามเท่านั้นเอง (สีที่น้องๆ ใช้ในวิชาวาดเขียน สำหรับคำถามฉบับหน้าจะแจ้งให้ทราบนะครับ ส่วนฉบับนี้เป็นปัญหาเรื่องการหาประโยชน์ทางยาของพืชชนิดต่างๆ น้องๆ ต้องบอกชื่อพืชที่นำมารักษาโรค หรือนำมาบำบัดอาการเจ็บปวด ผื่นคัน หรือพืชต่างๆ ที่มักจะเกิดขึ้นเสมอๆ กับคนเรา เช่น

1. ชนิดพืช - น้อยหน่า
ส่วนที่นำมาใช้ - ใบ
ใช้กำจัด เหา
2. ชนิดพืช - ว่านหางจระเข้
ส่วนที่นำมาใช้ - รากจากกานใบ
ใช้บรรเทาอาการปวดแสบปวดร้อนจากการโดนไฟลวก น้ำร้อนลวก

ค้นหาให้ได้มากที่สุดความสามารถเลยนะครับ และต้องใช้ได้จริง (เพราะเรามีนักพฤกษศาสตร์เป็นผู้ตรวจสอบอยู่) เคล็ดลับในการค้นหา ก็ดูจากหนังสือสมุนไพรต่างๆ หรือหนังสือเกี่ยวกับประโยชน์ของพืชผักที่มีอยู่ตามห้องสมุดนั้นแหละ ครับ คราวที่แล้วมีน้องคนเก่งสามารถหาชื่อผักน้ำพริกให้พี่ได้ตั้งร้อยกว่าชนิด เก่งจริงๆ ปัญหาฉบับนี้ ส่งมาภายในวันที่ 15 ธันวาคมนี้ละครับ รางวัลมากมายรอน้องคนเก่งอยู่ แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า โชคดีทุกคนครับ

/พี่เต้

ประลองฝีมือ

ภาพที่น้องๆ เห็นอยู่นี้เป็นภาพถ่ายเส้นของ ผลฟักทองที่พี่นำมาให้ท่านคัดลอก ให้ได้ขนาด 6 x 8 นิ้ว และจัดการระบายสีให้สวยงามเสร็จ แล้วส่งภาพที่น้องทำการวาดและระบายสีแล้ว มาให้พี่ส่งมาพร้อมกับคำตอบปัญหาที่พี่ถามมา ใบฉบับนี้ละครับ อย่าลืมเขียนชื่อ นามสกุล ชั้น และชื่อโรงเรียน มาด้วยนะครับ

ติดต่อได้ที่ คุณพรชัย จุฑามาศ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สวนจิตรลดา ถ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303